

Festlig og tankevekkende om Pukkelen på Kilden

Av Kirsten og Thor Einar Hanisch

Mange Sørlendirer tenker med stor glede på oppsettingene til Det Dramatiske Selskab i Kristiansand. Sist ut var «Pukkelen» av Gabriel Scott, som ble spilt i Multisalene på Kilden i Kristiansand 24. – 27. oktober 2018, og som vi dessverre ikke hadde anledning til å omtale før. Komedien var bearbejdet av Kristian Landmark, filmskaper, forfatter, universitetslektor, Fakultet for humaniora og pedagogikk, UiA. Landmark: «Gabriel Scott var en meget klok mann, og det var en opplevelse å lese stykket for første gang. Jeg vil påstå at Scott forutså kunstsilo-debatten mange år før», sa regissøren til Fædrelandsvennens Torgeir Eikeland da journalisten var til stede på en øving før premieren.

Vi vil slutte oss til synspunktet at for dem som fortsatt følger den toppaktuelle Kunstsilo-debatten og har fulgt den de siste to årene, virker mye kjent. Handlingen foregår i Kristiansand i 1925, og det er ikke vanskelig å se likheten med virkeligheten nå. Det dreier seg om en gave på betingelser som ikke alle var parate til å imøtekomme.

Scenariet er slik: Byforskjønnelsesrådet får brev om at byens rikeste mann, som rett nok er allment forhatt, har testamentert hele sin formue til hjembyen. Giveren er overtoller Gulliksen som de siste årene har bodd på en sydhavsøy med «humane skatteregler». Han har nå forlatt sitt jordiske liv. Gaven skal benyttes til byens forskjønnelse, nærmere bestemt også til en statue av en avdød borger som har gjort seg fortjent til denne ære. Et utvidet

Fra oppsettingen av Pukkelen i Multisalene i Kilden, fullsatt av Scottentusiaster. Foto:teh

Fra oppsettingen av Pukkelen: Hele Komiteen samlet til avgjørende overlegninger om hvem som skal hedres og komme på sokkel. Foto:teh

«skjønnhetsråd» lander raskt på den respekterte losoldermann Rasmus Damm som sin kandidat for statuen.

– Et kunstverk av denne rang kan fjerne det siste provinsielle preget vi så målrettet i «byforskjønnelsesrådet» har arbeidet for å bli kvitt, sier Johannes Echholdt i rollen som havnefogd, som også delte regien med Landmark. Men så begynte problemene da det kom fram at losoldermann Damm hadde pukkel da han levde. Striden står om man kan tillate at en billedhugger foreviger denne personen med pukkel, eller om den «i kunstens navn» kan utelates. Billedhugger Alf ble etter vår mening spilt meget troverdig av Landmark selv.

De andre rollene var besatt av Lise Lilletun Christensen, som havnefogdens datter Signe, Jan Erik Heggland som Jørgen Boff, Johnny Askeland som Organisten, Ole Martin Kyllø som Doktor Thorne, Øistein Rosen som Gullsmed Kleven, Marit Nodenes Heggland som tjenestepiken Reidunn, Kristin Mosfjell Rosen som fru Kleven, Anne Grete Eikås som fru Boff og Inger Johanne Mæsel som fru Samsonsen. Det dramatiske Selskab takket spesielt Gabriel Scotts familie, alle gode hjelpere i Kilden, Ole Rosenberg og familien Heggland, Christianssands Sjømandsforening og en rekke andre rause og velvillige hjelpere. Teatersjefer var Nina Feste Bajraktarevic og Beate Møller-Stray. Petter Hangeland var for en gangs skyld i kulissene, men gjorde seg likevel gjeldende.

På scenen, som mest sentralt var i Havnefogdens stue, som i byen ellers, gikk debatten høyt om kunst, livssyn og politikk. Utsagn som, «gave?», «betingelser?» «kunstens krav?» «byens forskjønnelse?» svirret i luften. I likhet med Scotts tidligere suksesskomedier «Himmeluret» (1905) og «Babels tårn» (1910) møter vi godt karrikerte typer av kjent Scottsk format også i «Pukkelen» (1949), urpremiere 2006. Ulikt de to første ble «Pukkelen» ikke satt opp i hovedstaden, «Himmeluret» på Centralteateret, «Babels Tårn» på Nationalteateret. Det skuffet Gabriel Scott.

Etter vårt syn fantes det neppe i dagens Norge noe mer relevant sted å sette «Pukkelen» opp enn i Kristiansand, Kunstsilodebattens sørlandske hovedstad. Her ble den en udiskutabel suksess.